

Duurzame schoolontwikkeling

Onderzoek de school in!

Leerkrachten en onderzoekers slaan steeds vaker de handen ineen om een vraagstuk vanuit een school te onderzoeken wat kan leiden tot duurzame schoolontwikkelingen. Hiervoor is naast een onderzoekende leerkracht ook betrokkenheid van het hele schoolteam nodig. Hoe stimuleer je schoolbrede leerkrachtbetrokkenheid bij praktijkgericht onderzoek?

TEKST LOUISE KOS EN LOTTE HENRICHS

Onderwijsonderzoek en onderwijspraktijk profiteren soms te weinig van elkaar. Om de kloof tussen beide werelden te verkleinen, zijn er steeds meer interprofessionele samenwerkingen. Een voorbeeld is de Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht (WOU) waarin leerkrachten en onderzoekers samenwerken aan het beantwoorden van onderzoeksvragen die leven in scholen. Zowel de bij het onderzoek betrokken leerkrachten, schoolleiders als onderzoekers zijn enthousiast over het onderzoeken in de onderwijspraktijk: 'Het is een waardevol project dat diepgang geeft aan de ontwikkeling die wij op school willen doormaken', aldus een leerkracht-onderzoeker. Ondanks dit enthousiasme van de onderzoeksteams, lopen veel scholen aan tegen het achterblijven van schoolbrede leerkrachtbetrokkenheid bij het

onderzoek. Voor sommige leerkrachten kan onderwijsonderzoek voelen als een 'ver-van-mijn-bed-show'. Dit kan bijvoorbeeld komen door onbekendheid met de toegevoegde waarde van het onderzoeken van de eigen onderwijspraktijk, maar ook doordat de 'waan van de dag' weinig ruimte laat voor extra taken. Juist de diversiteit aan ervaringen en expertise van alle leerkrachten in een schoolteam is onmisbaar voor relevant onderzoek. Hun inbreng kan helpen om kwaliteitsbevordering van het onderwijs vorm te geven. Oftewel, schoolbrede leerkrachtbetrokkenheid is hard nodig om duurzame schoolontwikkelingen te bewerkstelligen. Dit roept de vraag op hoe deze betrokkenheid gestimuleerd kan worden, zodat de aanwezige expertise op een school optimaal benut wordt tijdens het doen van onderzoek in de school.

Het betrekken van leerkrachten verhoogt de impact van onderzoek in de praktijk, want zij gaan uiteindelijk met de uitkomsten aan de slag in de klas

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

Een school moet zich continu ontwikkelen om de onderwijskwaliteit te borgen en waar nodig te versterken. Schoolontwikkeling kan plaatsvinden wanneer scholen een ontwikkelingsgerichte structuur en cultuur kennen (Godfrey, 2017). Dit betekent dat bijvoorbeeld het stellen van kritische vragen en opzetten van een onderzoek als waardevol gezien wordt. Om een onderzoekscultuur te bevorderen, zijn op zeventien Utrechtse basisscholen leergemeenschappen (zogenaamde WOU-teams) ingericht die praktijkgericht onderzoek uitvoeren, begeleid door een onderzoeker van een Utrechtse hogeschool of universiteit. Centraal staat de gelijkwaardige samenwerking waarbij iedereen vanuit zijn eigen expertise bijdraagt aan het onderzoek (zie figuur 1). De broker heeft hierin een krachtige positie, omdat deze leerkracht als bruggenbouwer dient tussen de onderzoeker, de leerkracht-onderzoekers en het schoolteam.

LESSEN UIT DE LITERatuur

De gelijkwaardige samenwerking wordt als waardevol ervaren en draagt volgens brokers bij aan duurzame schoolontwikkeling: 'Door de extra tijd die we nu hebben en de extra expertise vanuit de externe onderzoeker, maar ook door het contact met andere WOU-scholen kunnen we grondiger onderzoeken wat we willen en hoe we dit het beste kunnen doen', zegt een leerkracht-onderzoeker. WOU-teams ervaren echter ook dat het onderzoek nog niet genoeg leeft op scholen, wat mede komt door de dagelijkse gang van zaken. Oftewel, de betrokkenheid van het schoolteam is nog een uitdaging. Natuurlijk hoeft niet elke leerkracht onderzoek te doen, maar betrokkenheid (van feedback leveren tot onderzoeken) is wel gewenst voor het komen tot schoolontwikkeling. Ook de leerkrachten buiten het WOU-team kunnen namelijk waardevolle input leveren op basis van hun onderwijservaringen en samen kom je echt verder wanneer het gaat

LOUISE KOS

is leerkracht in het primair onderwijs en Research Master-student aan de Universiteit Utrecht

LOTTE HENRICHS

(l.f.henrichs@uu.nl) is universitair docent bij de Graduate School of Teaching en de Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs van Universiteit Utrecht

Figuur 1 – Rollen van het Werkplaats Onderwijsonderzoek Utrecht-team